

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 8 listopada 2010 r.

**Zarząd
Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA
w Jastrzębiu Zdroju**

LKA-4101-10-01/2010/P/10/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Jastrzębskiej Spółce Węglowej SA – Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu zwanej dalej „Kopalnią” w zakresie dotyczącym gospodarowania odpadami z wydobycia węgla kamiennego w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 25 sierpnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi Spółki niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Kopalni oraz Zarządu Spółki w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. W latach 2007-2009 i w I półroczu 2010 r. Kopalnia wytworzyła odpowiednio:
 - 1 630 329,0 Mg, 1 667 343,4 Mg, 1 477 630,5 Mg i 720 958,9 Mg odpadów o kodzie 01 04 12²,
 - 296 093,0 Mg, 263 806,6 Mg, 253 433,6 Mg i 119 541,1 Mg odpadów o kodzie 01 04 81³.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”

² Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11, zwane dalej „odpadami popłuczkowymi”.

W przypadku odpadów popłuczkowych ich ilość w latach 2007-2009 przekroczyła dopuszczoną do wytworzenia w ciągu roku, określoną w decyzji⁴ Wojewody Śląskiego z 14 czerwca 2004 r., odpowiednio o: 230 329,0 Mg (16,5 %), 267 343,4 Mg (19,1 %) i 77 630,5 Mg (5,5 %). Przekroczenie to było związane z przyjętym przez Kopalnię sposobem postępowania z wytworzonymi odpadami. Od listopada 2007 r. większości z ogólnej masy wytworzonych odpadów popłuczkowych (odpowiednio: 274 006,0 Mg, 1 576 370,0 Mg, 1 442 243,0 Mg i 719 511,9 Mg) i poflotacyjnych (odpowiednio: 2 497,0 Mg, 105 222,0 Mg, 119 460,0 Mg i 103 454,0 Mg), zagospodarowanych przy realizacji budowli ziemnej, nie uwzględniano w regulacjach dotyczących odpadów, tj. nie podlegało ewidencjonowaniu jako odpady i wykazywaniu w powiązanej z nią sprawozdawczości, lecz traktowano jako masy skalne, nie zaliczane do odpadów podlegających ograniczeniom dopuszczalnych ilości do wytworzenia w ciągu roku.

Dyrektor Kopalni i Zarząd Spółki w wyjaśnieniach wskazali, że prace w ramach realizacji ww. budowli ziemnej po 1 listopada 2007 r. kontynuowano, jako zagospodarowanie mas skalnych na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 1 lit a) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁵, ponieważ w uchwalonym 28 czerwca 2007 r. przez Radę Gminy Suszec miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego⁶ określono warunki i sposób zagospodarowania mas skalnych z przerabiania wydobytej kopaliny w Kopalni.

Zdaniem NIK, przepis ten nie może mieć jednak zastosowania w analizowanej sytuacji, ponieważ jeden produkt, z tego samego cyklu produkcji i wzbogacania węgla kamiennego, posiadający zanieczyszczenia węglem (do 7 %) w przypadku procesu płukania oraz zewnętrzne zanieczyszczenia chemiczne z flotacji, nie może być kwalifikowany w części jako odpad, do którego mają zastosowanie przepisy ustawy o odpadach, a w części jako masa skalna, do której przepisów tych nie stosuje się.

2. W wyniku przeprowadzonych w toku kontroli oględzin stwierdzono w dwóch miejscach na terenie Kopalni nielegalne magazynowanie (składowanie) zmieszanych odpadów popłuczkowych i poflotacyjnych. Odpady magazynowano w kilkunastu pryzmach na odcinku ok. 150 m pomiędzy drogą wewnętrzną (technologiczną) a bocznicą kolejową oraz w pryzmie o średnicy ok. 4 m, wysokiej na ok. 2 m w pobliżu Zakładu Przeróbki

³ Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80, zwane dalej „odpadami poflotacyjnymi”.

⁴ Pozwolenie na wytwarzanie odpadów w procesie wydobywania i wzbogacania węgla w Kopalni wraz ze zmianami z dnia 16 października 2006 r. i 8 lutego 2010 r.

⁵ Dz. U. z 2010 Nr 185, poz. 1243, zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

⁶ Uchwała Nr IX/42/61/2007 (Dz. Urz. woj. śląsk. Nr 128, poz. 2527).

Mechanicznej Węgla. Naruszono w ten sposób warunki posiadanego pozwolenia (ww. decyzja Wojewody z dnia 14 czerwca 2004 r. ze zm.) na wytwarzanie odpadów w Kopalni (zakładzie stanowiącym instalację), które nie zezwalało na magazynowanie w ww. miejscach tych odpadów. Zgodnie z art. 351 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁷ eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia stanowi wykroczenie.

Dyrektor Kopalni – Kierownik Ruchu Zakładu Górniczego oraz osoba bezpośrednio odpowiedzialna za gospodarowanie odpadami - Nadsztygar Urzędzeń Mechanicznych Powierzchni i Gospodarki Kamieniem Kopalni ww. nieprawidłowość wyjaśniali m.in. tymczasowością magazynowania odpadów w ww. miejscach i brakiem wcześniejszej technicznej możliwości ich przekazania do miejsc docelowego zagospodarowania.

NIK pozytywnie ocenia fakt, że (jak wynika z dodatkowych wyjaśnień Zarządu Spółki) jeszcze w toku kontroli podjęto działania, w wyniku których odpady usunięto z powyższych miejsc i zagospodarowano zgodnie z posiadanymi w tym zakresie decyzjami organów.

3. Kopalnia nie dotrzymywała warunków odzysku odpadów popłuczkowych i poflotacyjnych do rekultywacji zalewiska w obrębie Kanału Branickiego w Suszcu, ustalonych w decyzji Starosty Pszczyńskiego nr RO.7644/O-110/06 z dnia 16 października 2006 r. w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenia działalności w zakresie odzysku odpadów.

W procesie odzysku odpadów popłuczkowych i poflotacyjnych, przez wykorzystanie ich do rekultywacji zalewiska w obrębie koryta Kanału Branickiego w Suszcu, nie stosowano wymaganych ww. decyzją proporcji ich użycia. W poszczególnych okresach rocznych w latach 2007–2009 stosunek wagowy masy odpadów popłuczkowych do masy odpadów poflotacyjnych użytych do rekultywacji wyniósł odpowiednio: 0,7 : 1; 0,8 : 1 i 0,3 : 1, a w I półroczu 2010 r.: 0 : 264 (styczeń), 111 : 0 (marzec), 3,2 : 1 (maj) i 1,9 : 1 (czerwiec), podczas gdy zgodnie z warunkami decyzji winien wynosić 3 : 1.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że ww. proporcje mieszaniny odpadów użytej do rekultywacji wynikały z ówczesnej (przy składaniu wniosku o zezwolenie na odzysk odpadów) podwyższonej zawartości chlorków w wyciągu wodnym z odpadów poflotacyjnych. Gdy ich zawartość uległa obniżeniu, Kopalnia podjęła decyzję o zmianie tej proporcji, a-zdaniem Zarządu – *z uwagi na bardzo niską zawartość chlorków w ekstrakcie wodnym,*

⁷ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm., zwanej dalej ustawą „Prawo ochrony środowiska”.

utraciło jakiekolwiek znaczenie zachowanie powyższych proporcji, których zmiana nie miała wpływu na jakość prowadzonych prac oraz na środowisko. NIK nie podziela tego stanowiska, bowiem posiadanie m.in. korzystnych wyników badań prób ww. odpadów pod kątem wymywalności chlorków nie uprawniało Dyrektora Kopalni do podjęcia decyzji o zmianie ww. proporcji. Kopalnia zobowiązana była do wystąpienia o zmianę posiadanej decyzji (zezwolenia) na odzysk odpadów. Działań takich nie podjęto do zakończenia kontroli.

Zgodnie z art. 79b ust. 2 pkt 5 ustawy o odpadach prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów z naruszeniem warunków zezwolenia podlega karze pieniężnej.

NIK ocenia negatywnie fakt, że Kopalnia, przystępując w czerwcu 2001 r. do realizacji powyższych robót rekultywacyjnych zalewiska w obrębie Kanału Branickiego, nie uzyskała (do czasu zakończenia kontroli) decyzji Starosty Pszczyńskiego w sprawach rekultywacji i zagospodarowania dla terenu rekultywacji przedmiotowego zalewiska, o której mowa w art. 22 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych⁸, pomimo że art. 20 ust. 3 ww. ustawy stanowi, iż powyższe działania należy planować, projektować i realizować na każdym etapie prowadzonej działalności. Zdaniem NIK, nie ma znaczenia w powyższej sprawie fakt podnoszony w wyjaśnieniach, zarówno Dyrektora Kopalni, jak i Zarządu Spółki, że zdegradowanego w wyniku szkód górniczych oraz rekultywowanego terenu nie wyłączono z produkcji rolnej w drodze decyzji administracyjnej (wydanej na podstawie art. 11 ust. 1 ww. ustawy), gdyż jak wynika z art. 94 ust. 3 w związku z art. 91 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze⁹ naprawienie szkody (spowodowanej ruchem zakładu górniczego) w gruntach rolnych i leśnych następuje w drodze rekultywacji, zgodnie z przepisami o ochronie tych gruntów.

4. W prowadzonej przez Kopalnię ewidencji odpadów i sporządzanej na jej podstawie sprawozdawczości stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

- osoby odpowiedzialne za prowadzenie ewidencji odpadów, tj. sprawujące w okresie objętym kontrolą funkcję Nadsztygara ds. Urządzeń Maszynowych Powierzchni i Gospodarki Kamieniem Kopalni oraz Kierownika Działu Przeróbki Mechanicznej i Jakości Produkcji, nie przestrzegały obowiązującej zasady ustalania masy odpadów w megagramach (Mg) z dokładnością do jednego miejsca po przecinku, wynikającej z treści wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów określonych w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 lutego

⁸ Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.

2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów¹⁰. Ww. uchybienia, nie mające istotnego znaczenia dla ilości i rodzaju odpadów wykazywanych w ewidencjach i sprawozdaniach, wynikały z niedopatrzenia ze strony powyższych osób;

- karty ewidencji odpadów z wydobycia węgla (odpad popłuczkowy i poflotacyjny) prowadzono wg wzoru z nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów¹¹ (w okresie objętym kontrolą obowiązywało rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r.). Uchybienie to także nie miało istotnego znaczenia dla wymaganych informacji, a jego przyczyną było zamieszczenie niewłaściwych wzorów kart ewidencji w wewnętrznych zarządzeniach Dyrektora Kopalni w *sprawie gospodarki odpadami* z 2005 r. i 2007 r., to wskazuje na nierzetelnie sprawowany nadzór nad zgodnością z obowiązującymi przepisami prawa regulacji wewnętrznych Kopalni w dziedzinie ochrony środowiska;
- w 11 spośród 30 skontrolowanych kart przekazania odpadu popłuczkowego i poflotacyjnego¹², dotyczących odpadu przekazanego do odzysku w ramach rekultywacji technicznej zalewiska w rejonie Kanału Branickiego, nie podano wymaganego numeru telefonu i faksu podmiotu odpowiedzialnego za jego transport, a w 2 kartach z 2007 r. nie podano wymaganych danych podmiotu prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadu. Ponadto w przypadku wszystkich analizowanych kart przekazania odpadów, w sposób zbyt ogólny bądź w ogóle nie wskazano adresu miejsca przeznaczenia (odbioru) odpadów przekazywanych do odzysku innym podmiotom. Nie odpowiadało to wymaganiom określonym w objaśnieniach załącznika nr 4 lit. f) do ww. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r., które określały, że miejscem przeznaczenia odpadów jest adres odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu. Odpowiedzialnymi za potwierdzanie kart przekazania odpadów były osoby sprawujące w tym okresie funkcję Nadsztygara ds. Urzędzeń Maszynowych Powierzchni i Gospodarki Kamieniem oraz Kierownika Działu Przeróbki Mechanicznej i Jakości Produkcji;

¹⁰ Dz. U. Nr 30, poz. 213

¹¹ Dz. U. Nr 152, poz. 1736

¹² Z marca i kwietnia 2007 r., 2008 r., 2009 r. i 2010 r., tj. z okresów objętych szczegółową analizą

- w *Karcie Ewidencji* odpadu poflotacyjnego (za kwiecień 2009 r.) podano zawyżoną o 4 436,0 Mg ilość wytworzonego oraz zagospodarowanego odpadu w podziemnych technikach górniczych, w związku z pomyłką rachunkową osoby odpowiedzialnej za prowadzenie tej ewidencji, Nadsztygara ds. Urządzeń Maszynowych Powierzchni i Gospodarki Kamieniem. Na podstawie tych błędnych danych ewidencyjnych Dyrekcja Kopalni, działając w imieniu Spółki, przekazała Wojewódzkiemu Urzędowi Statystycznemu w Katowicach oraz Marszałkowi Województwa Śląskiego (odpowiednio w styczniu i marcu 2010 r.,) *Sprawozdanie Statystyczne o odpadach* (OS-6) oraz *Zbiornicze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów* za rok 2009 r. zawierające dane niezgodne ze stanem faktycznym (w zakresie ilości wytworzonych i poddanych odzyskowi odpadów poflotacyjnych oraz ilości ogółem odpadów popłuczkowych i poflotacyjnych). Sporządzanie i przekazanie zbiorczych zestawień danych o odpadach oraz sprawozdań statystycznych, niezgodnych ze stanem rzeczywistym, jest zagrożone odpowiedzialnością określoną w art. 79c ust. 3 ustawy *o odpadach* oraz w art. 56 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. *o statystyce publicznej*¹³.

W związku z przedstawionymi ustaleniami NIK negatywnie ocenia organizację i podział zadań pomiędzy pracownikami Kopalni w odniesieniu do gospodarowania odpadami z wydobycia węgla. Jak wyjaśnił Dyrektor Kopalni wystąpienie nieprawidłowości w prowadzonej ewidencji odpadów oraz sprawozdawczości było wynikiem powierzenia zbyt dużej ilości zadań w powyższym zakresie osobie zatrudnionej na stanowisku Nadsztygara ds. Urządzeń Maszynowych Powierzchni i Gospodarki Kamieniem. Już w toku kontroli Dyrektor Kopalni, biorąc pod uwagę zaistniałe nieprawidłowości, uznał za słuszne przekazanie części zadań i obowiązków ww. nadsztygara innemu pracownikowi.

Wymienione wyżej nieprawidłowości wskazują również na niewystarczający nadzór bezpośredni nad wykonywaniem zadań oraz na nienależycie funkcjonujące procedury kontrolne i nadzorcze ze strony Działu Ochrony Środowiska Kopalni w zakresie magazynowania odpadów i gospodarowania nimi oraz prowadzenia ich ewidencji.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w zakresie magazynowania odpadów, dotrzymywania warunków zezwoleń na wytwarzanie i odzysk odpadów oraz

¹³ Dz. U. Nr 88 poz. 439 ze zm.

prowadzenia ewidencji odpadów niewystarczające były również zakres i ilość kontroli Zespołu Kontroli Wewnętrznej Jastrzębskiej Spółki Węglowej. W latach 2007–2010 (I półrocze) przeprowadzono tylko jedną kontrolę „wywożonych odpadów powęglowych na zwały z uwzględnieniem ich sprzedaży w miesiącu kwietniu 2008 r.”, w tym prowadzenia badań laboratoryjnych wywożonych na zwałowisko odpadów i ilości odpadów wywożonych do rekultywacji. W wyniku tej kontroli nie stwierdzono konieczności wydania zaleceń pokontrolnych.

5. Przekazując odpady innym przedsiębiorcom, na podstawie kart przekazania odpadu, Kopalnia posiadała kopie ważnych zezwoleń na prowadzenie przez nich działalności w zakresie transportu i odzysku odpadów. Ustalono jednak, że Kopalnia przekazywała również odpady popłuczkowe osobom prowadzącym działalność gospodarczą (przedsiębiorcom), które występowały do Kopalni, jako osoby fizyczne, o przekazanie im odpadu na własne potrzeby, a zatem nie przedstawiając zezwoleń na ich odzysk.

W latach 2007-2009 Kopalnia przekazała 38 osobom fizycznym (na ich własne potrzeby, nie związane z prowadzoną działalnością gospodarczą) odpady popłuczkowe o łącznej masie 11 103,12 Mg, nie podejmując żadnych działań w celu sprawdzenia, czy osoby te prowadziły działalność gospodarczą. Obowiązek takiej weryfikacji nie wynikał wprost z istniejących w tym zakresie przepisów, jednak stosownie do treści art. 33 ust. 1 ustawy o odpadach, posiadacz odpadów może przekazać określone rodzaje odpadów w celu ich wykorzystania osobie fizycznej, niebędącej przedsiębiorcą, na jej własne potrzeby, i tylko w takim przypadku od osoby tej nie wymaga się, aby posiadała zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów. Nieprzeprowadzenie takiej weryfikacji (choćby poprzez wymóg złożenia stosownego oświadczenia przez odbiorcę odpadów) spowodowało, że 71 % ww. odpadów (tj. 7 905,2 Mg) przekazano faktycznie 17 przedsiębiorcom, bez sprawdzenia, czy posiadają zezwolenie na ich odzysk. Jak ustalono w toku niniejszej kontroli, jeden z ww. przedsiębiorców (który uzyskał od Kopalni w 2008 r. największą ilość - 1 402,04 Mg odpadu) prowadził działalność w zakresie robót związanych z budową dróg i autostrad, sześciu (którzy otrzymali łącznie 3 501,78 Mg odpadów) prowadziło działalność w zakresie transportu drogowego towarów, natomiast jeden (któremu przekazano 286,46 Mg odpadów) działalność w zakresie realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków. Powyższe ustalenia wskazują, że stosowany w Kopalni system przekazywania odpadów osobom fizycznym mógł sprzyjać

niekorzystnemu zjawisku, iż ich część mogła trafić poza jakąkolwiek kontrolą i nadzorem do dalszego obrotu gospodarczego, niezgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

NIK pozytywnie ocenia fakt wprowadzenia przez Zarząd Spółki w toku kontroli w czerwcu 2010 r. wymogu, aby osoby składające zamówienia na odpady do wykorzystania na własne potrzeby, składały dodatkowe oświadczenie w sprawie prowadzenia działalności, jak również fakt, że przekazując odpady przedsiębiorcom na podstawie kart przekazania odpadu, Kopalnia weryfikowała czy przedsiębiorca ten posiada ważne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu i odzysku odpadów.

6. NIK ocenia negatywnie, z punktu widzenia legalności, podpisanie przez Dyрекcję Kopalni w dniach 14 grudnia 2004 r. i 1 października 2007 r. dwóch aneksów do umowy handlowej nr JSW/3/356/00, zawartej w dniu 1 października 2000 r. z Przedsiębiorstwem Usługowo-Handlowym „KOMPLEX” Sp. z o.o., dotyczącej świadczenia dla Kopalni usług sprzętem ciężkim i transportu odpadów poflotacyjnych i odpadów popłuczkowych wraz z pracami dotyczącymi składowania tych odpadów na zwałowiskach. Pierwszy z tych aneksów (nr 2/2004) wprowadził do obowiązującej umowy ustaloną, w drodze odrębnych negocjacji przeprowadzonych z inicjatywy dotychczasowego wykonawcy, dodatkową pozycję cenową, która mogła powodować dodatkowe obciążenia finansowe dla Spółki. Wobec powyższego, biorąc pod uwagę roczne wydatki na zakup usług transportowych i zwałowania odpadów, wynikające z przedmiotowej umowy handlowej, wskazujące na występowanie przesłanek, stosowanie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴, a w szczególności ówczesnej treści art. 144 ww. ustawy dotyczącego zmian w umowie, w chwili zawarcia przedmiotowego aneksu istniał stan zobowiązujący do wszczęcia nowej procedury związanej z udzieleniem zamówienia na usługi określone w umowie handlowej z 2000 r., na podstawie ówczesnych postanowień art. 122 ust. 1 pkt 1w związku z art. 123 tej ustawy.

NIK ocenia negatywnie wyrażenie przez poprzedni Zarząd Spółki zgody na odstąpienie w powyższej sprawie od przetargu w trybie ww. ustawy i zawarcie aneksu w oparciu o negocjacje cenowe.

Drugim z ww. aneksów (nr 3) zlecono dotychczasowemu Wykonawcy realizację dodatkowych robót ziemnych i transportowych (nieobjętych zasadniczą umową) w rejonie rekultywacji niecki pozalewiskowej zlewni Kanału Branickiego, które ten przedsiębiorca

¹⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 113 poz. 759

wykonywał co najmniej od 16 września 2003 r. na podstawie pisemnego zlecenia (podczas gdy roboty rekultywacyjne trwały od 2001 r.). Zawarcie tego aneksu przez Dyrektora Kopalni oraz Dyrektora Ekonomiczno-Finansową Głównego Księgowego ds. KWK Krupiński również było niezgodne z postanowieniami art. 144 (w ówczesnym brzmieniu) ustawy Prawo zamówień publicznych, bowiem zmiana treści postanowień umowy handlowej z 2000 r. nie wynikała, wbrew wyjaśnieniom Zarządu Spółki, z robót dodatkowych integralnie związanych z zakresem prowadzonych usług niezbędnych do zapewnienia ciągłości ruchu zakładu, tj. z okoliczności, których Kopalnia nie mogła przewidzieć w chwili zawarcia umowy. Jak wykazano, prace te wykonywano wcześniej, a zmiany te powodowały dodatkowe obciążenia finansowe. Zatem, w ocenie NIK, konieczne było wówczas wszczęcie odrębnej procedury w celu udzielenia zamówienia wykraczającego poza zakres rzeczowy zasadniczej umowy.

Nieprzestrzeganie zasad konkurencyjności, przy udzielaniu zamówień, może stwarzać zagrożenie powstania zjawisk korupcyjnych.

Ponadto, NIK ocenia negatywnie brak - w ww. aneksach do umowy handlowej nr JSW/3/356/00, jak i w zawartej w dniu 14 października 2005 r. dodatkowej umowie technicznej nr JSW/3/399/05/T (mającej także cechy aneksu), odnoszących się do budowli ziemnej i prac rekultywacyjnych realizowanych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁵ - istotnych elementów umowy o roboty budowlane, określonych w tytule XVI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹⁶.

7. NIK pozytywnie ocenia ekonomiczne aspekty gospodarowania przez Kopalnię odpadami powstałymi w wyniku wydobywania węgla kamiennego, a w szczególności:
- sukcesywne zwiększanie ilości odpadów przekazanych do odzysku lub zagospodarowania innym posiadaczom lub osobom indywidualnym (nieodpłatnie, a od 2008 r. za odpłatnością) z 5 843 Mg w 2007 r. do 13 595 Mg w 2009 r. oraz 2121,14 Mg w I półroczu 2010 r., z czego Kopalnia uzyskała przychody netto w wysokości 22 661,45 zł (w 2008 r.), 34 201,97 zł (w 2009 r.) i 5 302,85 zł (w I półroczu 2010 r.),
 - wdrożenie przez Zarząd Spółki do końca czerwca 2010 r. nowych zasad sprzedaży kruszyw skalnych górniczych mających powstawać na bazie odzysku odpadów z wydobywania węgla.

¹⁵ Dz. U. z 2006 r. Nr 156 poz. 1118 ze zm.

¹⁶ Dz. U. Nr 16 poz. 93 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Przestrzeganie warunków odzysku odpadów oraz użytkowania posiadanych instalacji, zawartych w posiadanych zezwoleniach i pozwoleniach na odzysk i wytwarzanie odpadów bądź wystąpienie o ich zmianę.**
- 2. Zapewnienie prawidłowego kwalifikowania odpadów przy płukaniu oraz flotacyjnym wzbogacaniu węgla.**
- 3. Dokonanie korekt błędnego sprawozdania statystycznego o odpadach (OS-6) oraz zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów.**
- 4. Zapewnienie realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem odpadów z wydobywania węgla, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi prac budowlanych oraz Prawa zamówień publicznych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Zarządowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.